

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för migrations- och asylpolitik
103 33 Stockholm

Remissyttrande över promemorian Uppenbart ogrundade ansökningar och fastställande av säkra ursprungsländer, Ds 2020:2

Ert diarienummer Ju2020/00449/EMA

Förvaltningsrätten har, utifrån de aspekter som domstolen har att beakta, följande synpunkter på promemorian.

Allmänna synpunkter

Förvaltningsrätten är i huvudsak positivt inställd till det förslag som förs fram i promemorian. För att åstadkomma en effektivare asylprocess är det viktigt att det finns möjligheter att bedöma asylansökningar som uppenbart ogrundade. Det finns dock anledning att kommentera några delar av promemorian, se nedan.

Avsitt 5.3 Bevarade rättssäkerhetsgarantier.

I promemorian konstateras att risken är liten att den individualiserade prövningen av ansökningar från personer som har ursprung i länder som anses som säkra minskar eller försvinner. Som konstateras i promemorian skapas i och med införandet av en förteckning över säkra ursprungsländer en presumtion för att ett land är säkert. Förvaltningsrätten konstaterar att en sådan presumtion kan i praktiken bli relativt stark och svår att motbevisa. Detta särskilt i ett fortsatt ansträngt arbetsläge på Migrationsverket och migrationsdomstolarna. I många fall kommer sökanden dessutom att sakna offentligt biträde vilket ytterligare försvårar för hen att bryta presumtionen.

Införandet av de föreslagna bestämmelserna innebär vidare ett snabbare förfarande i de aktuella ärendena. Det förekommer emellertid inte sällan i asylmål att klaganden först sent i processen för fram omständigheter av betydelse för skyddsbehovet. Typiskt sett kan detta röra t.ex. uppgifter om sexuell läggning, att man utsatts för sexuella övergrepp eller andra känsliga, privata uppgifter (jfr EU domstolens dom den 2 december 2014 i mål C-148/13 –

C-150/13). Det bör påpekas att en lyhördhet för detta kommer att bli mycket viktig under prövningen om det aktuella förslaget genomförs.

Avsnitt 6.4 En förteckning över säkra ursprungsländer.

Förvaltningsrätten instämmer i att det är lämpligt att Migrationsverket får uppdraget att upprätta den aktuella förteckningen. Eventuella problem med anledning av att verket är part i domstolsprocessen undviks genom att verket här uppträder i egenskap av expertmyndighet. Viktigt i detta sammanhang är att innehållet i förteckningen kan komma att behöva ändras snabbt vilket verket har förutsättningar att göra.

Uppförandet av ett land på en förteckning över säkra ursprungsländer kan endast göras efter en noggrann granskning av förhållandena i landet. Det kan här konstateras att det, bland de länder i EU som valt att upprätta en sådan förteckning, inte råder någon enighet om vilka länder som finns med på förteckningen. Man har inte heller lyckats enas om kommissionens förslag på vilka länder som ska ingå i förteckningen. Det råder heller ingen konsensus kring vilka kriterier som ska användas för att identifiera ett säkert ursprungsland. Viss vägledning ges i promemorian. Andra kriterier som diskuterats i dessa sammanhang är t.ex. betydelsen av att ett land kandiderar till EU-medlemskap och hur många anmälningar ett land har emot sig i Europadomstolen. Båda dessa kriterier har sina begränsningar. Det konstateras också i promemorian att det för att ett land ska ingå i förteckningen ska det vara säkert i hela landet och för samtliga grupper i samhället. Vissa andra EU-länder har redan gjort förteckningar över länder som de anser vara säkra ursprungsländer. Bland de länder som är upptagna på dessa förteckningar finns länder där t.ex. vissa etniska eller sexuella minoriteter befinner sig i en mycket utsatt situation. Bedömningen av om ett land är säkert i alla delar och för samtliga grupper i samhället kan således förväntas bli mycket komplex. Mot denna bakgrund vore det önskvärt att en mer ingående vägledning om vilka kriterier Migrationsverket bör använda sig av vid identifieringen av säkra ursprungsländer ges.

För att säkra transparensen i processen bör Migrationsverket öppet redovisa skälen till att ett land tagits med på förteckningen över säkra ursprungsländer.

Särskilt om några begrepp i de föreslagna bestämmelserna

Avsnitt 6.5 Övriga bestämmelser om tillämpningen av begreppet säkert ursprungsland.

I promemorian föreslås att begreppet ”bland annat” ska användas för att redogöra för de informationskällor på vilka förteckningen ska grunda sig. I direktivet används istället begreppet ”särskilt” (på engelska: in particular). Förvaltningsrätten konstaterar att dessa begrepp inte har helt samma innebörd. Begreppet ”särskilt” ger i detta sammanhang en viss vikt åt vissa informationskällor som inte begreppet ”bland annat” ger. Mot bakgrund av att man bör hålla sig så nära direktivet som möjligt bör begreppet ”särskilt” användas.

Avsnitt 6.3 Avvisning med omedelbar verkställighet

I promemorian föreslås att begreppet ”allvarliga skäl” ska användas när det gäller att bryta presumtionen. Vad som utgör ”allvarliga skäl” definieras inte i direktivet. Samtidigt konstateras i promemorian att skälen inte måste vara av mer allvarlig art än vad som normalt krävs för att nå upp till skyddsbehovsgrundande behandling. I EU-domstolens dom C-404/17 sägs att presumtionen kan motbevisas om sökanden redogör för ”tvingande skäl”. Förvaltningsrätten uppfattar det som att vad man egentligen menar är att sökanden ska lägga fram tillräckliga skäl för att bryta presumtionen. Man bör därför överväga att byta ut begreppet ”allvarliga skäl” mot begreppet ”tillräckliga skäl”. Detta skulle öka läsförståelsen och inte ändra innebörden jämfört med direktivet.

Kostnader och konsekvenser för domstolarna

Förvaltningsrätten instämmer i att förslaget kommer att innebära kostnadsbesparingar för samhället i stort. De konkreta ekonomiska konsekvenserna av förslaget för migrationsdomstolarnas del är emellertid relativt svåra att bedöma. Förslaget kommer rimligtvis att leda till ett ökat antal mål med omedelbar verkställighet. Dessa mål utgör förtursmål i migrationsdomstolarna. Ett ökat antal mål som tas med förtur medför vissa ökade kostnader för domstolarna.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Dick Hjort (ordförande) och rådmannen Sara Westerberg. Föredragande har varit rättslige experten Anders Bengtsson.

Dick Hjort

Anders Bengtsson